

Dr. G.A Wumkes: Stads- en dorpskroniek van Friesland.

Verzamelde berichten uit de Leeuwarder Courant en voor het tijdvak 1700 - 1751 ook uit de Statenresoluties, Hofsententiën, proclamatieboeken, recesboeken en predikantenlijsten. deel 1 over de periode 1700 - 1800. uitgegeven in 1930.

1700 - dec 9.

Advokaat Zacheus van Ghemmenich toe Kingma woonachtig op Kingmastate te Zweins koopt land in Tzum.

Hij is vroedschap te Leeuwarden, pensionaris van Staveren en Hindeloopen, sampt Grietenij van Leeuwarden.

1701 - dec 30.

Nu is hij ook pensionaris van Sloten en Hennaarderadeel. Samt Grietenij van Leeuwarden wordt niet meer genoemd.

1701 - dec 19.

De molenaar Reinder Olafs uit Stavoren tot de galg veroordeeld. Hij voer een schip, toebehorend aan de moeder van Jan Benning. 't Vaartuig was verzekerd, men ging scheep voor Nantes met stukgoederen, maar bij Wight werd het in de grond geboord. Reinier ging over op een ander schip, voer naar Rouaan, waar hij van Jan Beuning - schrijffout? - voor zich en zijn bootsvolk 100 rijksd. ontving en voor zich een obligatie van 500 car. gld. om het schelmstuk te verzwijgen, verklarende dat het schip overzeild was om zo de assurantiepenningen te krijgen. Het schelmstuk werd echter ontdekt

1718 - dec 20

J Fokkema, geboortig uit Dokkum, heeft gezichten op Bolsward, Staveren, Sloten, Dokkum, Harlingen, Franeker en IJlst op koper gegraveerd.

1730 - febr. 1. *✓ zie kranterknipsel.*

Sjouk Harings, wed. Joeke Joekes en Akke Jacobs wed. Johannes Jans te Mantgum kopen voor 315 goudgld van Joh. Piers Stonebrink te Staveren, huizinge, bakkerij, hovinge, c.a. aldaar, bij Jochem Willems c.u. bewoond, hebbende het gemene pad ten O. de pastorie ten Z. Gerrijt Tijsen ten W. en Gerben Tammens ten N.

1731 - mrt 4.

De heer Burmania doet in het college van Ged. Staten verslag van de droevige staat waarin de dijken van Friesland bij Staveren verkeren, gevolg van de paalwormplaag. Hij gaf als zijn mening te kennen, dat de aanleg van een slaperdijk bij Hemelum dringend nodig was. De Staten keurden het voorstel goed en 14 maart 1732 reeds droeg het college aan Johan Vegelin van Clearbergen en de vestingbouwkundige Menno baron van Coehoorn op een kaart te laten maken en een project hoe en tot wiens laste deze dijk zou moeten komen met begroting der onkosten.

1735 - mrt 15.

Ds. H. Hancock te Staveren geciteerd door Gedep. wegens enige hatelijke expressiën op de kansel.

1737 - mrt 16.

Octrooi verleend aan Binke Binkes e.a. te Staveren om alleen in deze provincie een kruitmolen te mogen hebben.

1740 - jan 15.

H. Tromp van Staveren en Fokke Armes van Molkwerum rijden over ijs naar Enkhuizen.

1744 - mei 20.

Ged. vereren aan de kerk van Staveren een nieuw prov. vensterglas.

1745 - mei 16.

R. Idema, beroepen tot rector en 2de predikant te Staveren, doet aldaar zijn intree met

1 Cor. 3 : 5 - 8.

1746 - jan 15.

Een sociëteit tussen scheepsreders en schippers van smak- en kofschepen te Staveren, opgericht met 35 leden.

1746 - mrt 10.

Er zeilen 30 koffen en smakken uit van Staveren, merendeels bestemd voor Frankrijk.

1746 - dec. 17.

Een regiment voetvolk onder bevel van kolonel Glinstra trekt Staveren binnen om er enige tijd garnizoen te houden. Er zijn vele officieren en soldaten bij, die onder de Fransen zijn gevangen. Wervers brengen om hunne plaatsen weder aan te vullen, wel enige recruten aan, maar verscheidene van hen gaan ook weer deserteren.

1747 - jan 1.

Fongerius Domna en Leopoldus du Bois benoemd tot burgemeester van Staveren.

1747 - jan 12.

De verpachting der stadslanderijen te Staveren brengt 1/3 minder op dan enige vorige jaren.

1747 - mrt 30.

Het regiment van Glinstra, groot 400 man, gedurende de winter te Staveren in bezetting geweest onder exacte discipline, vertrekt op 10 schepen naar Leeuwarden.

1747 - mrt 31.

Gedurende deze maand zijn uit Staveren uitgezeild 30 smak- en kofschepen, meest naar Frankrijk. De scheepvaart neemt hier toe, daar er goede gelegenheid is voor equipage, ballast en reparatie op de 2 nieuwe kanthellingen, voor weinige jaren aangelegd.

1747 - april 13.

Uit Staveren vertrekken 75 ruiters van het regiment van Schagen, zijnde des nachts ingekwartierd te Warns en Scharl. In dezelfde nacht zijn er van dat regiment ook te Koudum geweest, komende van Bolsward en Sneek.

1747 - sept 1.

Het nieuwe wierhoofd tot dekking van het Noorderhoofd der haven van Staveren voor weinige jaren aangelegd is met de helft ingekort, vermits de punt daarvan, reeds aan 't overhellen, groot gevaar loopt neer te storten.

1748 - sept 1.

De zeepalen voor 2 jaar te Staveren nieuw geslagen, zijn gans en al door de paalworm vernield.

1749 - mrt 6.

Secretaris Binkes van Staveren wordt niet vrijgesteld van schoorsteengeld voor zijn kruitmolen.

1756 - sept 18.

Verkoop van een grote partij iepen, staande op de stadswal te Staveren.

1758 - juli 16.

Ijpe Staak, mr. schilder te Sneek verwittigt, teneinde iemand door de bekendmaking van Thomas Gongrijp mocht worden misleid, dat de aloude glas-, schilder- en brandkunst bij zijn voorouders verre over de 100 en bij hem over de 29 jaar is geëxerceert. Zijn werk kan gezien worden aan de kerkglazen te Staveren. (en andere plaatsen).

Op 29 juli hadden Thomas Gonrijp, mr. schilder te Sneek en zijn broer bericht dat zij de bijna uitgestorven glasschilder- en brandkunde in de vorige staat hersteld, ja volmakter kleur hadden gegeven, dan voortijds in Friesland bekend was geweest

1759 - dec 29.

Verkoop ener deftige huizinge met cementmakerij gebouwd in 1759 te Staveren, met een grote partij duivesteen.

1760 - febr. 4.

Publieke verhuring van het houden van de Lombard te Staveren voor de tijd van 15 jaar.

1760 - juli 24.

De magistraat van Staveren besteedt het maken aan van een nieuwe landpoort aan het Noordeinde der stad met portierswoning daarop.

1761 - juni 13.

De eigenaars van de kruitmolen te Staveren maken bekend, dat na enige weken stilstand, de werkzaamheden worden hervat, adres vroedsman Jurjen Hermanides te Hindeloopen of burgemeester Douwe Pytters Cramer te Staveren.

1761 - juli 25.

Aanbesteed het leggen van een stenen dam in de Blokhuisgracht te Staveren.

1763 - jan. 28.

Staveren krijgt een zo druk bezoek van Hollanders op schaatsen, dat kooplieden en herbergiers werk hebben hen te bedienen. De zilversmeden kunnen niet voldoen aan de aanvraag naar souvenirs, zodat zij in andere Friese steden het gemaakte zilverwerk moeten opkopen.

1765 - apr. 24.

Oproep voor de vacature van schoolmeester, organist en koster te Staveren, traktement f150.

1765 - mei 7.

Verkocht bij Hendrik Strick te Leeuwarden de bibliotheek van wijlen ds. Herm. Theod. Huidekoper te Staveren.

1765 - mei 8.

Te koop of te huur een brouwerij te IJlst, adres de stoker Adam Holland te Staveren.

1765 - juni 22.

Magistraat en vroedschap van Staveren besteden het opmeten aan van een grote stenen brug of Piep, met een hoogte van 33 voet lang en 18 breed en grote vleugels ter weerszijden.

1766 - 18 juli.

Gedep. Staten van Friesland laten op afbraak verkopen de 3 oude torens, staande in het bolwerk der Blokhuisgracht en de oude muur aan het einde van de Zuidelijkste toren, lopende dwars door de Groene dijk achter de lijnbaan langs te Staveren.

1768 - juli 1.

De dijksgeregten van Wijmbritseradeel en Hemelumer Oldeph. c.a. besteden het maken aan van 2 nieuwe buiten vloeddeuren in de Staverensche Noordersluis.

1769 - juni 3.

Dr. Adrianus van Loon, secretaris te Hindeloopen, biedt te koop aan de geotroijeerde kruitmolen De Eendragt te Staveren met zijn weid- en hooilanden, gebouw, enz. te zien met een briefje van burgemeester Douwe Pytters te Staveren.

1769 - juli 6.

De magistraat van Staveren besteedt het afbreken en wederopmaken aan van een gedeelte der kerk, bestaande meest in de uitleg aan de Zuidzijde.

1769 - oct. 19.

De magistraat van Staveren besteedt het leidekken van de kerk aldaar aan.

1770 - apr. 1.

Een dagelijkse postwagen aangelegd van Staveren op Bolsward en terug; rijdt 's morgens van Staveren en 's middags na het aankomen van het Leeuwarder trekschip naar Bolsward, vracht 15 st., indien er meer dan een wagenvol passagiers is, worden de nodige bijwagens aangelegd.

5 Augustus 1726

Beroep goedgekeurd van Bernardus Lemstra te Staveren naar Workum, waar hij tevens het rectoraat der lat. school bedient.

30 September 1786

Verkoop van de bibliotheek van wijlen ds. Carel Limberger, emer. predikant en rector te Staveren, waaronder de Tegenwoordig^{ste} Staat van alle volkeren ... 33 kleurlijke Fransche banden en de Nederl. Jaarboeken in 78 nette Blancarde banden, insecten in liquor, een electriseermachine met zijn apparatus enz.

1771 - aug. 28.

Bij Maijke Rimmers te Staveren, wed. van wijlen T. v.d. Veen, organist, te koop een grote partij muziek, een deftig steertstuk, een dubbeld clavicordium, geschikt tot een voetpedaal er onder, enige fluyten en bas.

1773 - juli 23.

Prins Willem v komt met een jacht in Lemmer aan. Na de ontvangst reist hij via Heerenveen naar Oranjewoud. De volgende dag reist hij door naar Leeuwarden.

Gedrukt bij H.A.de Chalmot te Leeuwarden. Een gedicht van ds. E. H. Tenckink te Staveren, getiteld: Celsissimo principi Gulielmo v Leovardiam ingresso.

1774 - mrt 19.

De kerk te Staveren zal worden vervloerd.

1774 - mrt 30.

Gedrukt bij A. Ferwerda te Leeuwarden: Mr. S. Binckes, Beginselen der rechtkunde in Friesland en elders. deel1. prijs f1,50.

1774 - mei 28.

Verkoop der scheepstimmerwerf van de wed. wijlen vroedsman Greuld Meinema te Staveren.

1774 - sept. 13.

Gedep. Staten van Friesland schrijven de officieren en magistraten aan om order te stellen dat in hun district het gebruik der nieuwe rympsalmen in de kerken worde ingevoerd tegen 1 jan.

1775 en te bezorgen, dat voor de predikant en schoolmeester of voorlezer in iedere kerk één dezer nieuwe psalmboeken voor handen zij, die geleverd zullen worden ten koste van de kerk.

1777 - nov. 22.

K. Sannes tekent Hommerts, Wijns, Ee en Staveren, zoals ze waren in 1750.

1783 - mrt 1.

Verschenen bij H. Post te Leeuwarden: Contraprotest door de volmachten de steden Harlingen, Staveren en Workum wegens het al of niet opdragen der ambulatoire ampten en commissiën op 't quartier der steden vallende.

1785 - mrt. 12.

Verschenen bij Joh. Seydel te Leeuwarden: Naamlijst der Grietslieden en secretarissen in Friesland van de vroegste tijden af tot op het tegenwoordige.

1785 - sept. 16 - 17.

De gemalin van stadhouder Willem v arriveert met haar 3 kinderen te Lemmer. Zij soupeerden 's avonds aldaar bij de grietman R.L.A. de Kempnaer. Na 's nachts op de jachten te hebben geslapen, vertrekken zij naar Staveren, waar de burgerij voor 't stadhuis in de wapenen paradeert. Na de audiëntie heeft de maaltijd plaats ten huize van Jr. C. de Bigot. Vandaar gaat het naar Workum.

Het vorstelijk gezin woont o.a. het tweede eeuwfeest van de Franeker hogeschool bij.

1786 - sept. 30.

Verkoop bij Abelus Siccama, boekverkoper op de Eewal te Leeuwarden, de bibliotheek van wijlen ds. Carel Limberger, emer. pred. en rector te Staveren.

1787 - mrt 30.

De dijkgraaf A.C.J. de Bere, dijkgraaf over Hemelumer Oldephaert c.a.contributie Zeedijken, benevens het verdere Dijksgerechte besteden aan: een aantal roeden palagie heiwerk, zo nieuw als reparatie ten N. en Z. van Staveren, Hindeloopen en Workum, alsmede een leverantie van 350 lasten huissteen en 100 lasten zware balsteen en 100 lasten handbalsteen.

1787 - sept. 23 - 24.

De gepretendeerde Staten van Friesland zijn des nachts uit Franeker gevlucht naar Staveren en elders.

1787 - sept. 26.

Een detachement infanterie en een escorte cavallerie, voorzien van enige veldstukken onder commando van kolonel J. de Schepper, trekt uit Leeuwarden naar Bolsward, Workum en Staveren om de aldaar samengerotte menigte, die uit Franeker is gevlucht te verjagen.

1789 - mrt 7.

Verschenen bij H. Post te Leeuwarden; Vervolg van het Gedenk-Almanach der gewapende burgerlijke bedrijven lopende over het gebeurde te Franeker, Makkum, Workum, Staveren, Hindeloopen, Sloten, de Lemmer, Stiens enz

1790 - aug. 11.

Op afbraak verkocht de kruitmolen De Eendragt te Staveren waarin 3 stel stenen, een paardestal voor 8 paarden, een schuur voor 8 koeien, een salpetteraffinadeij met koperen ketel van 5 voet, 4 koperen bekkens circa 4 voet in diameter, turfschuur enz. aan de Warnservaart.

1791 - sept. 9 - 10.

Bezoek van prins Willem v aan Hindeloopen, waar hij het huis bezichtigt van burgemeester A. Taykes: nachtverblijf te Staveren bij de secretaris Dr. B. F. Swalue: bezoek aan Sloten enz.

1795 - febr. 14.

Te Staveren wordt de provisionele regering in de grote kerk aan de burgerij voorgedragen, vanwaar zij met het comité revolutionair onder geleide van de schutterij gaan om zitting te nemen. Voorts wordt de vrijheidsboom geplant en door jonge vrijsters de dans uitgevoerd.

Dit planten van vrijheidsbomen gebeurt de hele maand maart en april ook nog.

1795 - april 2.

De burgersociëteit "Tot heil van Stad en Land" te Staveren verzoekt correspondentie.

Staveren

9 December 1700

Advocaat Zachaeus van Chemmenick toe Kingma, vroedschap te Leeuwarden, pensionaris van Staveren en Hindeloopen, sampt Grietenij van Leeuwarden, op Kingma State te Zweins begeert te kopen de helft van een zathete Schillaart, groot 60 pondematen (de andere helft behoort vrouwe Anna Lucia van Julsingh, huisvrouw van den hr. Valck uit Groningerland) voor 1500 goudgl. van Jhr. Willem Verruci, buiten Leeuwarden woonachtig, maar Anna Lucia de Lannoy geb. Boelens, vrouw van Charles de Lannoy, majoor der brigade en ritm. van een compagnie paardevolk, sampt Maria van Doys, gehuwd met Jan Lodewijk van Doys, protesteeren tegen den verkoop.

20 December 1718

J. Folkema, geboortig uit Dokkum, heeft gezichten op Bolsward, Staveren, Sloten, Dokkum, Harlingen, Franeker en IJlst op koper gegraveerd.

1 Februari 1729

Sjouk Harings, wed. Joeke Joekes en Akke Jacobs wed. Johanes Jans te Mantgum koopen voor 315 goudgl. van Joh. Piers Stonebrink te Staveren, huizinge bakkerij, hovinge, c.d. aldaar, bij Jochum Willems c.u. bewoond, hebbende het gemeene pad ten O. de pastorie ten Z. Gerrit Tijsen ten W. en Gerben Tammen ten N.

4 Maart 1732

De heer Burmania doet in het College van Ged. Staten verslag van den droevigen staat waarin de dijken van Friesland bij Staveren verkeerren, gevolg van de paalwormplaag. Hij gaf als zijn meening te kennen, dat de aanleg van een Slaperdijk tot hij Hemelum dringend noodig was. De Staten keurden het voorstel goed en 14 Maart 1732 reeds droeg het College aan Johan Vegelin van Claerbergen en den Vestingbouwkundige Menno baron van Coehoorn op een kaart te laten maken en een project hoe en tot wiens laste deze dijk zou moeten komen met begroting der onkosten.

16-17 September 1785

De gemalin van stadhouder Willem V arriveert met haar 3 kinderen te Lemmer; zij souperen 's avonds aldaar bij den grietman R. L. A. de Kempenaer. Na 's nachts op de jachten te hebben geslapen, vertrekken zij naar Staveren, waar de burgerij voor 't stadhuis in de wapenen paradeert. Na de Audientie heeft de maaltijd plaats ten huize van jr. C. de Bigot. Vandaar gaat het naar Workum, waar de vorstelijke familie wordt ontvangen door Prof. P. Camper. Te Hindeloopen paradeert het exercitie-genootschap en is er receptie bij den heer A. van Loon. Vandaar komt men te Bolsward, waar na de parade der burgerij op het stadhuis ten stadhuize een collation wordt aangeboden. De regen heeft inmiddels de wegen zoo onbruikbaar gemaakt, dat de reis per jacht wordt voortgezet en men 's avonds 11 uur op het Schavernek te Leeuwarden aankomt. Jan Doedes te Hindeloopen roept met veel drift en toorn: Oranje boven en wordt deswege tot een jaar tuchthuisstraf veroordeeld.

Stads- en Dorpskroniek van Friesland deel 2. Van 1800 - 1900.
Dr. G.A.Wumkes.

1803 - mei 21.

Verschenen bij I. Verwey te Workum: Kerklied om gezongen te worden op de dank- en bededag, door P.D. Visser, gering zeilmakersknecht te Stavoren, op de wijze van psalm 106.

1805 - mei 29.

Verkoop bij D. Romar te Franeker de bibliotheek van wijlen W. Keuchenius, doctor en convooimeester te Staveren.

1805 - juli 20.

Verkocht in de Witte Arend te Staveren 4 pondematen greidland, geheten Oostermonnikeveld aldaar.

1809 - april 19.

Aanbesteed het uitwegen van alle oude palen en het achteroverwerken van de aarden wal te Staveren.

1814 - dec. 3.

Verkocht in de weeskamer te Staveren het voormalige arme- of weeshuis aldaar.

1816 - jan. 22.

Dr. A. Koopmans te Staveren, die te Londen onder leiding van bekwame artsen met koepokstof had gewerkt, houdt in de L. C. een warm pleidooi voor de vaccinatie, noemt ze een zaak der gehele mensheid en citeert het woord van Marcus Hetz te Berlijn: "Het enten is geen twijfelachtige zaak meer, zij is de zekerheid zelve, waarvan men buiten de mathesis bezwaarlijk een gelijke kan voortbrengen en ik reken het evenzeer een plicht de kinderen te enten als ze niet hulpeloos te laten, in hun behoeften te voorzien en spijs en drank te geven".

1817 - sept. 24.

Ds P.W. Veenstra te Sneek reikt in de Grote Kerk aldaar, namens het Nutsdepartement eerbeloningen uit aan 3 vissers uit Staveren voor het redden van drenkelingen.

1819 - mei 21.

Gevraagd een dokter-chirurgijn-vroedmeester te Staveren op een inkomen van *f* 125.

1820 - juli 29.

De prins van Oranje komt 's morgens 4 uur met een jacht van Amsterdam te Lemmer, geeft daar audientie aan allerlei corporaties, komt ten huize van de grietman Andringa de Kempenaer en zet zijn reis te 10 uur voort over Staveren naar Hindeloopen. Daar wordt hij verwelkomt door de burgemeesters D.J. Duif en J. Alderts en door 6 juffers in de oude klederdracht. Over Workum en Sneek begeeft Z.H. zich naar IJsbrechtum enz.

1822 - febr. 18.

Aanbesteed te Amsterdam door de Marine-Kommandant de reparatie aan de Kerktoren te Staveren.

1824 - april 13.

Geveild een stadshuis aan de Voorstraat te Staveren en een huis voor school gebruikt door de onderwijzer Jacob Hyltjes Fortuin aldaar.

1835 - jan. 9.

De kerkvoogden der Herv. Gemeente te Staveren roepen alle eigenaars van graven op wegens de vervallen toestand der grafstenen in de Kerk

1845 - juli 31.

Verkoop der 2 klokken van Staveren, de ene wegende plm. 1176 Ned. ponden, ong. 1 el 22 duim wijd en 1 el 27 duim hoog, met deszelfs ogen, versierd met lofwerk en omschrift, waarvan het jaartal is uitgedrukt naar de uiterlijke kentekenen 1223; de andere wegende plm. 793 Ned ponden en omstreeks wijd 1 el 10 duim, hoog 1 el 24 duim, versierd met sierlijk lofwerk en omschrift. Anno 1488.

1860 nov. 8.

Aanbesteed het afbreken en het weer opbouwen van een nieuwe Herv. Kerk te Staveren.

1869 - mrt 18.

Fries vers in de Bolsw. Cour. van J.K. Holkeboer te Staveren.

1888 - juni 29.

Aanbesteed het afbreken der oude en het bouwen van een nieuwe Herv. pastorie te Staveren.

1899 - mei 11.

Lezing te Staveren over Neerlands Visserij door J.J. Zier Visser te Alkmaar